

TA'LIM JARAYONIDA ELEKTRON RESURSLARNING AHAMIYATI

A.A.Karajanova

Muhammad Al-Xorazmiy nomidagi TATU Nukus filiali

D.K.Sipatdinova, G.Urimbetova

№1 sonli kasb-hunar maktabi o'qutivchilari

Annotatsiya: Elektron o'quv uslubiy majmua (EO'UM) – fan bo'yicha davlat ta'lim standartlariga javob beradigan hamda, o'quvchilarga mustaqil ta'lim olishda yuqori samaradorlikni ta'milaydigan, multimediali axborotlardan foydalandigan elektron kurs hisoblanadi.

Kalit so'zlar: Elektron o'quv qo'llanma, elektron o'quv uslubiy majmua, interaktiv rejim, dasturiy tizim.

Elektron o'quv qo'llanma (EO'Q) – birinchi navbatda yangi o'quv materialini namoyish etish, an'anaviy bosma chop etilgan qo'llanmalarni to'ldiruvchi, individual va individuallashtirilgan tartibda ta'lim olishni ta'minlovchi va olingan bilim va ko'nikmalarni sinovdan o'tkazuvchi kompyuterli-informasion (ma'lumotlar hamda bilimlar bazasi ko'rinishida) dasturiy vositasidir.

Elektron o'quv uslubiy majmua (EO'UM) – fan bo'yicha davlat ta'lim standartlariga javob beradigan hamda, o'quvchilarga mustaqil ta'lim olishda yuqori samaradorlikni ta'milaydigan, multimediali axborotlardan foydalandigan elektron kurs hisoblanadi. Uning mazmunini fan bo'yicha o'quv uslubiy majmuaning barcha komponentalari qamrab olishi shart.

Elektron o'quv uslubiy majmualari va mustaqil ta'lim tizimida qo'shimcha yordamchi vosita sifatida qo'llanilishi mumkin, chunki u

– o'quv materiallarini bosma o'quv materialiga nisbatan: induktiv yondashuv, eshitish va hissiy xotirasiga va shu kabilarga tushuncha yetkazishda qulayliklar tug'diradi;

– o'quvchining talablariga asosan, uning tayyorgarlik darajasiga, intellektual imkoniyatlariga va qiziqishlariga qarab ko'nikma xosil qilishiga imkoniyat yaratadi;

– soha tushunchasiga e'tiborni jamlab, ko'proq masala qarash va yechish imkoniyatlarini yaratib bergani xolda, juda ham katta hisoblar va qayta ishlovlardan ozod qiladi;

– ish jarayonining barcha bosqichlarida o'z-o'zini tekshirish imkonini beradi;

– ishni chiroyli va sarishta qilib o'qituvchiga fayl yoki bosmadan chiqarib berish imkonini beradi;

– judayam bardoshli ustoz bo'lib, foydalanuvchilarning oxiri yo'q savollari bilan ishlashi, u hohlaganicha takroriy marotaba o'quv materiallarini ko'rsatishi mumkin.

EO'UM talaba uchun katta ahamiyatga ega, chunki u tizimdan fan sohasi bo'yicha yirik va keng qamrovli ma'lumot olishi mumkin.

EO'UM amaliy auditoriya mashg'ulotlari uchun ham qo'llashga qulaydir, chunki u:

– ko'p sonli masalalarni yechishda kompyuterdan foydalanish imkonini berib, olingan yechim tahlili va grafik interpretasiyasi uchun ketadigan vaqtni tejaydi;

– o'qituvchi uchun darsni mustaqil dars formasiga aylantirishga imkon beradi, shu bilan birga o'qituvchi va konsultant va rahbar sifatida qoladi;

– o'qituvchi uchun o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini kompyuter tizimi orqali aniqlash va baholash imkonini beradi.

EO'UM lar, o'quv jarayonining yangi vositasi sifatida ochiq yoki qisman ochiq tizim bo'lishi mumkin. Ochiq va qisman ochiq tushunchasi orqali bu yerda EO'UM larning tuzilishi va tarkibiga o'zgartirish kiritish mumkinligi yoki mumkin emasligi nazarda tutilgan.

Interaktiv rejimda ishlay oluvchi dasturiy tizim EO'UM larni qurish, avvalo,

mavjud masofaviy o'quv qo'llanmalar qurish usullarini tahlil qilish va EO'UM modellarini qurishni ta'minlovchi tamoyil va kategoriyalarni ishlab chiqarishni talab qiladi.

Dasturiy tizim qurishdagi muammo, EO'UM modelini qurishda murakkab arxitektura, yechimlarni qo'llash, foydalanuvchi bilan muloqotni shakllantirish, shu qatorda dastur kodi hajmining oshib borishi hisoblanadi. Bugungi kunda ixtiyoriy murakkab jarayonlarni yaratishda uning tizimli modelini qurmasdan hamda vizual modellashtirish usul va vositalaridan foydalanmasdan iloji yo'q.

EO'UM modelini turli nuqtai nazarlardan kelib chiqqan holda bayon etishi kerak. Bu EO'UM ning to'la modeli bir qancha alohida har tomonni aks ettiruvchi qismlardan tashkil topishi lozim. Tashkil qiluvchi modelni tanlash muammoga yondashuv va qaror qabul qilishga bog'liq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasining «Kadrlar tayyorlash miliy dasturi». – T.: «O'zbekiston», 1997
2. Petyushkin, A. HTML ekspress-kurs / A. Petyushkin. - M.: SPb: BXV-Peterburg, 2004.
3. Polomoshnov, Oleg Быстро и легко создаем, программируем и рaskручиваем Web-сайт / Oleg Polomoshnov. - M.: Eksmo, 2011.
4. Dmitriy Koterov, Aleksey Kostarev. PHP 5.,Seriya: V podlinnike Izdatel'stvo: BXV-Peterburg, 2005 g.